

L.1486 je generalni vikar Butius de Palmulis izdal dovoljenje, da se bere sv. maša v toplicah za kopališke goste. Ali je takrat že obstojala kapela ne ve.

Izpričano pa je da je tu stala kapela v ^{2.} ~~prvi~~ pol.17.stol.(posvečena sv. Antonu Pad. Kajti o tem poroča Gajšnek v svoji Topografiji.

Ta kapela je bila zelo majhna. Imela je samo en oltar, na katerega je dal staviti nadškof iz Gurka Franz von Salm l.1817 sliko Mater Dolorosae.

L.1841 so kapelo povečali.

Kraj je dobil ime Rimske toplice(prvotno samo Toplice - Töpliz) po rimski najdbah v kraju(~~denar~~, kamni, ostanki kopalnega bazena).

Toplice so pripadale gosposčini v Laškem(l.1265 se omenjajo v njih Urbar.

L.1529 so kraj opustošili Turki.

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diözese Lavnat, 4.del, l. 1881, str.353 -355.

Römerbad.

Viri in literatura: Macher M: Das Römerbad nächst Tüffer in Steiermark in phys. med. Hinsicht. Grätz 1826, okt., druga izdaja pomnožena od Karla Fr. Hena, Gyatz 1846, okt. ; Puff R. G.: Vaterländische Wanderungen: Römerbad Töplitz, Aufm. 1839. nt. 71.; Hen Karl: Römerbad nächst Tüffer . Stiria 1846. nr. 45, str. 178/180 ; Puff R. G. : Wanderskizzen aus der Umgebung des Römerbades Töpliz nächst Tüffer bei Gilli. Oester.Morgenblatt 1847, p. 330, 338, 342 ; Puff R. G. : Das Römerbad Töplitz nächst Tüffer in Steiermark medicin. beleuchtet...Wien 1857, okt. ; Bunzel Emanuel Das Römer-bad (vormals Tüffer) das steiermärkische Gastein. Wien 1866, okt Das Grillparzerfest in Römerbad. Tagespost 1874, nr. 186.; Mayerhofer Hermann: Curort Römerbad, das steiermärkische Gastein. 2. izd. Wien 1881 ,

okt., nova izdaja l. 1885; Führer durch Römerbad und Umgebung. ~~W~~ Würls Reisenhandbücher, Würzburg 1890; Römerbad. Bade und Fremden Zeitung, Cilli 10. 5. 1896; Seidel J. G. Römersteine bei Tüplitz, Steiermärkische Zeitschrift N. F. 1.2. 1834, p. 62/66; Römerbad, Graz 1913 okt.; ~~W~~ Iz zgodovine kopališča in zdravilišča Rimskih toplic, slovenec nr. 195.

Kraj: Ime Rimske toplice je v veljavi zadnjih 100 let, popreje so jih imenovali toplice pri Laškem ali Laške toplice. Menda je prvi uporabil ime Rimske toplice dr. Macher l. 1826, da jih je ločil od nezajetih toplic pri Laškem. V dobi rimljanov je vodila cesta od Zidanega mosta preko Širja in pod Stražnikom skozi kopališče do Laškega, kjer je prestopila na levi breg Savinje. 4 votivni kamni na čast nimf, vzdani v kopališko ro tundo, pričajo, da so rimljani kopališče uporabljali. Temelji sedanjega kopalnega bazena (140 m²), izliv "rimskega vrelca in deloma temelji sedanjega kopališkega poslopja, so rimskega izvora. Po raznih najdbah (mozaik) ~~xx~~ ^{na selhu} smemo sklepati, da so bile terme lepo urejene in ~~xx~~ ^{je} pod njimi bila ~~nastan~~ kot danes. Najdenega precej rimskega ~~monetarij~~ denarja. V srednjem veku se pojavijo ~~xx~~ ^{je} toplice šele v 13. stol., a niso bile jurklosterska (most čez Savinjo šele od sredine 19. stol!), temveč laška lastnina. ~~to dokazuje~~ urbar laške gospoščine iz l. 1265. Gospoščina je kopališče dajala v najem, odnosno zajem. Tako ga je leta 1460 dobil Eric Zwyern. Pred njim ga je imel Hans Zerer, za njim pa l. 1606. dvorni strežaj Jurij Goldschmeditsch, pred katerim so se vrstili najemniki: Karl Weichselburger ca 1570 in Jurij Börttschacher ca 1590. Zdravilišče je že v 15. stol. slovelo kot letovišče, a so ga Turki l. 1529. požgali. Pozneje je zdravilišče prešlo v zasebno last. Grofje Wildensteini so dali v 18. stol. pozidati nekaj stavb, a so Toplice l. 1812. prodali cljskemu poštarju Antonu Garniku, ta pa l. 1819.

naprej J. Vorličeku. Nova doba za toplice se začenja, ko so jih po l. 1840. dobili v posest tržaški trgovci Uhrlirji, ki so jih posedovali do te vojne. G. Uhrlir in žena Amalija (Amalijen vreclec!) sta l. 1848. položila temelje sedanjega kopališča. Napravila sta velike nasade, zgradila novo kopališko poslopje, nove kabine iz kararskega marmorja z rotundo, kopalni bazen, Hrvatski stan (desno glavnega vhoda), čitalniško in salonsko poslopje, Zofijin dvorec, švicarijo, Šarlotino razgledišče in drugo. Leta 1911. so postavili sedanji most preko Savinje, po I. svetovni vojni pa termalni bazen na prostem.

Kapela sv. Antona . Verjetno je obstojala že l. 1486., ko je generalni vikar oglejski Butius de Palmulis dovolil, da smejo laški duhovniki brati maše na portatilih, ker so bile menze oltarjev oskrunjene. Za gotovo je stala kapela Antona Padovanskega v 2. pol. 17. stol. , ko je dobila l. 1691. privilegije. Ta kapela je bila mala ter je stala malce nižje od sedanje. Oltar ji je krasila že omenjena plastična skupina Mater dolorosae. Uhlirji so to kapelo podrli ter zgradili sedanjo večjo, ki dandanes služi kot skladišče. Je pravilno orientirana. Ima nerazčlenjano zunanjščino ter je brez stolpiča. Stavba je umetnostno popolnoma nezanimiva.

Zorijin dvorec: je markantna zdraviliška stavba iz sredine 19. stol. Ker je v zapuščenem stanju, je nujno potrebna obnove.

Zgornjega priklopa črteke označujemo s **Senožetah nad Rimskimi toplicami**. V tej hiši je domačija Antona Aškerca v Senožetah nad Rimskimi toplicami. V tej hiši je pesnik preživel otroška leta, zato je vanjo vridana spominska plošča mari-borskega Zgodovinskega društva iz l. 1932. in celjskega kulturnega kluba iz l. 1956. Stavba ni sicer etnografsko posebno zanimiva, pač pa tvori

domačija kot celota zaključeno enoto.

Na ograji spodnjega gostišča stoji na ograji kamenita plastika Janeza Nepomuka. Močno kontrapostirani svetnik kleši. Z desnice se opira na pult s knjigo, z levico stiska k sebi križ, h kateremu sklanja glavo. Gole noge mu počivajo v copatah. Plastika je iz sredine 18. stol. Je reliefno pojmovana, živahno konturirana ter od zadaj ~~ne~~ neobdelana.

V zdraviliškem parku je precej eksotik. Med njimi so ciprese in konifere. Omembe vredna pa je tudi flora na Kopitniku nad Toplicami, kjer raste: *Primula auricula*, *daphne blagayana*, *rhododendron hirsutum*, itd.

Voda v Rimskih toplicah, posebno "Rimskega in Amalijenega vrelca", je podobna oni v Bad Gasteinu ter je polna ogljikove kisline.

J. Curk: Celjska to ografija (Laško), rkp. str. 22, 22', zapiski 1961.